

SAL I XEIXA

PUBLICACIO MENSUAL DEL TERME DE SANTANYI - ANY II - Núm. 23 - P.V.P. 100 Ptes.

FESTA DES TONDRE 1986

**VAL MES TONDRE UNA SETMANA
QUE SEGAR UN PENSAMENT
SAPS QUE HO TROB DE DIFERENT
TOCAR CARDS O TOCAR LLANA**

[Cançoner popular de Mallorca.
Pare Rafel Ginard Bauçà]

CORRECCIÓ DE BARBARISMES

referents a: **NEGOCIS**

Barbarisme   Forma correcta

AGOTAR	esgotar, acabar
AHORRAR	estalviar
ALMACEN	magatzem
ALQUILER	lloguer
BARATO	barat
COBRO	cobrament
HASIENDA	hisenda
MOSTRUARI	mostrari
PORCENTATGE	percentatge
RECIBO	rebut
SÓCIO	soci
XEQUE	xec

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

SOLUCIONS.

PASSATEMPS.

Maria del Mar Pons i Bonet.

MOTS ENCREUATS.

Horizontals:

- 1.- Platja, Moll.
- 2.- El. A.O. Roc. L.
- 3.- Rams, Aeri. U.
- 4.- Ep. Somni. Em.
- 5.- Rirom, Ase. S.
- 6.- As. Solc. I.
- 7.- E. R. Alè.
- 8.- Sert. Llop. Or.
- 9.- Maragda. G.
- 10.- Se. Orain. So.
- 11.- Usa. A. Savis.

Verticals.

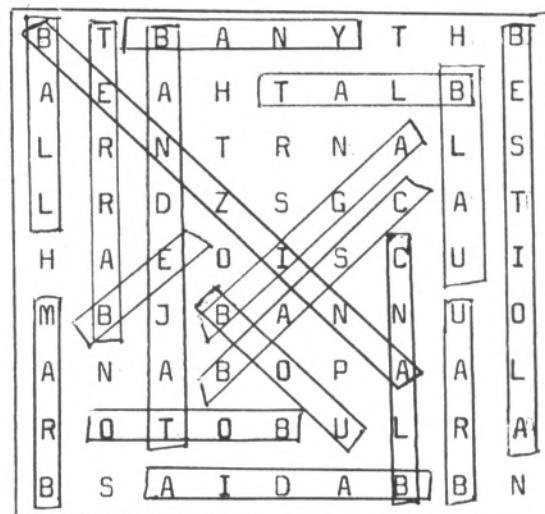
- 1.- Perera. S. Su.

- 2.- Llapis, Emes.
- 3.- A. M. R. Era. A.
- 4.- Tassó, Tro.
- 5.- Jo. Oms, Ara.
- 6.- A. Am. Oruga.
- 7.- Renal, Odis.
- 8.- Marisc. Pana.
- 9.- Oci. E. A.V.
- 10.- L. E. Ilo. Si.
- 11.- Llums, Ergos.

SOPA DE LLETRES.

Benzina
Blanc
Ball
Bany
Basc
Blat
Bou
Botó
Be.

Bestiola
Badia
Bandejat
Barret
Biga
Blau
Bram
Braú

SAL I XEIXA

PUBLICACIÓ MENSUAL
D'EL TERME DE
SANTANYI.

Dep. Legal PM-393-1984.

Consell de Redacció:

Cosme Aguiló Adrover
Miquel Barceló Vidal
Antoni Burguera Cabrer
Miquel Pons Bonet
Andreu Ponç Fullana
Marc Vallbona Adrover

Col·laboradors:

Blai Bonet Rigo
Maria del Mar Pons
Andreu Server Mas
Geroni Burguera Vidal
Baltasar Vidal Sbert
Bel Vidal Munar
Jordi Peix
Gregori Suau
Antoni Vidal Fernando

Fotògrafs:

Juan Pinya Amengual
Antoni Burguera Cabrer
Foto Bordoy.

Administrador:

Simó Escales Escales

Redacció, Administració i Publicitat:

(En espera d'una nova
adreça).

Correspondència:

Apartat núm. 30
Preu de la subscripció:
100 pts. el número.

Dels articles publicats en
aquesta revista sols en són
responsables els seus
autors.

Imprimeix:

Edicions Manacor S.A.
Ronda del Puerto. 60
Manacor.

FESTA D'ES TONDRE

Quan arriba el mes de Maig, tots aquells que tenien ovelles, fitxaven un dia per tondre (tallar-los la llana). Pels pagesos que en tenien un bon ramat, i sobre tot a les possessions on la guarda era de cent a dos-cents animals, aquest dia fitxat es deia DIA DE SES TONEDURES. Era un jorn de festa en aquella possessió; convidaven als tonadors suficients per acabar la feina devers las tres o les quatre de l'horabaixa i poder fer un bon dinar, i però un bon dinar!

Entre els tonadors convidats, sempre n'hi havia que es provaven a veure qui feia més via a tondre aquell animal. El que guanyava tirava el vell de llana damunt l'amic tonador per fer-li veure que ell havia acabat primer. Aquest gest mai era en to de rivalitat, sino per riure i fer bulla de la feta.

Des bons tonadors del mon
som jo i la gent no ho sap,
només m'embarassa es cap
perque ses banyes hi son.

També n'hi havia, i encara n'hi ha que feien i fan dibuixos damunt el cos de l'animal, i es poden treure el capell davant aquella obra d'art. L'unic instrument emprat son unes estises...

Ses tisores de tondre
són bones per brodar,
les varem anar a cercar
a dalt es puig de Garonda.
Altres tonadors tenien i tenen la costum de cantar mentres tonen...

Per tondre cinquanta ovelles
han de fer molta de via,
però jo no les tondria
voltant, voltant ses orelles

I així feien que la feina fos més entretenguda i alegre.

Uns eren els encarregats de arregar la llana, posant-le dins uns sacs o be fer-ne caramulls per vendre-la als mercaders.

Era un dia de germanor entre veïnats i amics; mai es cobrava jornal, sempre es feia per ajudar-se.

Devers les deu o les onze del matí beranaven tots plegats, es menjaven sopes amb tallades d'ous bollits, freixura del xot o de la porcella morta el dia abans, i si era poca encara es treia el formatge, la sobrassada i el brosat.

L'horabaixa, quan havien acabat de tondre, amollaven el bestiar que havien tos, i podeu creure que es un bon favor que es fa a les ovelles el llevar-los la llana, així poden passar l'estiu amb més fresca.

Quant tots s'havien rentat i posat roba neta, la madona de la possessió tenia el dinar a punt: arroç brut a voler, porcella i xot rostit, i com acabatall, café, copa i puro.

D'aquesta manera, amb bulla i alegria ens encomiadarem.

L'amo, per acabar deia amb satisfacció: i quedau tots convidats per l'any que vé, molts d'anys!

Així es com jo he vist i participat d'unes tonedures. I per esser com l'amo de la possessió també dic: i Molts d'anys!

Miquel Barceló i Manresa

METEOROLOGIA DEL MES D'ABRIL DEL 1986.
Dades obtingudes per Gregori Suau en Es Molí Petit.

Dies	Temps mínima	Màxima	Libres ploguts.
1	7	20	—
2	8	22	—
3	12	23	—
4	10	20	—
5	9,5	15	—
6	14	19	—
7	10	16	9
8	4	13	—
9	5	14	—
10	6	18	—
11	7	15	—
12	9	12	21
13	3	14	—
14	3	14	—
15	7	16,5	—
16	9	17	—
17	10	19	—
18	9	18	—
19	4	17	—
20	11	20	—
21	9	19	—
22	12	22	—
23	13	23	—
24	12	17	—
25	12	20	—
26	10	18	28,5
27	8	16	—
28	9	16	6,5
29	8	18	—
30	10,5	20	—

TOTAL LITRES PLOGUTS 65

IX Certament de pintura y dibuix VILA DE SANTANYÍ

B A S E S

- 1.ª Podran participar en el present certamen tots quants d'artistes ho desitgin, sense limitació de nacionalitat ni de residència.
- 2.ª Els temes seran de caràcter lliure i cada artista hi podrà presentar un màxim de dues obres.
- 3.ª Les mides dels quadres no podran ésser inferiors a 50 x 70 cms. Les mínimes dels dibuixos seran de 30 x 40 cms.
- 4.ª les obres es presentaran muntades a gust de l'artista.
- 5.ª Les obres hauran d'anar acompanyades d'un sobre que contengui el nom i llinatges de l'autor, el seu domicili, el número del D.N.I., i el títol de l'obra.
- 6.ª El Jurat serà nomenat per l'Ajuntament de Santanyí, i el seu nomenament serà fet públic en data oportuna.
- 7.ª El Jurat farà una selecció de les obres presentades. Aquelles que, segons el seu criteri, no s'ajustin a les condicions exigides, seran eliminades.
- 8.ª Les obres seleccionades seran exposades en el saló d'actes de la Casa de Cultura, des del 19 al 27 de Juliol de 1986.
- 9.ª L'Obra que obtengui el premi "Vila de Santanyí" així com també la que obtengui el segon premi de la modalitat de pintura passaran a ésser propietat de l'Ajuntament. Els autors que obtenguin els premis restants tendran l'opció de deixar o retirar l'obra premiada. En aquest darrer cas s'entendrà que renuncien a la quantitat en metàl·lic assignada a cada un dels premis.
- 10.ª El veredict del Jurat es farà públic a l'acte inaugural. L'entrega de premis tindrà lloc el mateix dia de la inauguració. Els premis podran ésser recollits per l'autor o per un representant legalment autoritzat.
- 11.ª El Jurat, si ho creu oportú, podrà declarar desert qualsevol dels premis.
- 12.ª Les obres no premiades podran ésser retirades per l'autor o representant legal, en el termini de dos mesos, comptats a partir de la data de clausura de l'exposició. Les no retirades una vegada transcorrit aquest termini, passaran a ésser propietat de l'Ajuntament.
- 13.ª La participació en aquest certamen pressuposa l'acceptació d'aquestes bases. Qualsevol reclamació presentada serà resolta pel Jurat i la seva decisió serà inapel·lable.
- 14.ª L'Ajuntament no es fa responsable dels defectes que puguin sofrir les obres presentades.
- 15.ª La data extrema d'admissió d'obres serà el 15 de Juliol de 1986 a les 14 hores.

PREMIS DE PINTURA

- I. Premi "Vila de Santanyí" otorgat per l'Ajuntament, dotat amb 200.000 pessetes i placa.
  - II. Premi, otorgat per l'Ajuntament, dotat amb 100.000 pessetes i placa.
- Premi "Banca March", dotat amb 35.000 pessetes i placa.
- Premi "Banco de Crédito Balear", dotat amb 35.000 pessetes i placa.
- Premi "Caja de Ahorros de las Baleares" (Sa Nostra), dotat amb 35.000 pessetes i placa.
- Premi "Caja de Pensiones" (La Caixa) dotat amb 35.000 pessetes i placa.

PREMIS DE DIBUIX

- Premi "Asociación de Vecinos de Cala d'Or" dotat amb 30.000 pessetes.
- Premi "Asociació Hotelera de Cala Figuera i Cala Santanyí" dotat amb 20.000 pessetes.
- Premi "Josep Costa" (Picarol), dotat amb 20.000 pessetes.

**III CONCURS DE NARRATIVA (o contes)
"VILA DE SANTANYÍ".**

B A S E S

- 1.- Podran participar-hi tots els nins i nines del terme municipal de Santanyí o que assistesquin a alguna de les escoles del dit terme.
- 2.- Es faran tres categories: A) fins a 9 anys. B) de 10 a 12, C) de 13 a 16.
- 3.- El tema versarà sobre qualsevol aspecte de l'església nova, de la qual es compleixen els dos-cents anys de la col·locació de la primera pedra. El Jurat tindrà en compte els aspectes inèdits dels treballs i valorarà totes aquelles informacions que poden procedir de converses tingudes amb la gent major.
- 4.- Cada concursant presentarà una sola obra, escrita en mallorquí o en castellà. Si bé seria molt interessant que tots els que sàpiguen, escriguin en la nostra llengua.
- 5.- Per a la categoria A) les obres tindran un mínim d'un foli; per la categoria B) el mínim serà de dos folis i per la categoria C), tres. Tots escrits a màquina si pot ésser, i si no amb lletra clara. Els folis estaran escrits per una sola cara.
- 6.- Les obres duran a la portada, nom del certamen a que participen, títol de l'obra i el nom i adreça de l'autor. Aquells que vulguin conservar l'anonimat faran constar a la portada el títol i lema. Amb aquest lema presentaran un sobre apart a l'interior del qual hi haurà el nom, cognoms i adreça de l'autor.
- 7.- El Jurat serà nomenat per l'Ajuntament de Santanyí.
- 8.- El Jurat seleccionarà les tres obres de cada categoria per ésser finalistes i entre aquestes elegirà les guanyadores.
- 9.- El Jurat, si ho creu oportú, podrà declarar desert qualsevol dels premis.
- 10.- El veredict del Jurat, així com l'entrega dels premis, es farà en el curs de les festes de Sant Jaume 1986.
- 11.- La data extrema de presentació d'obres serà el dia 1 de juny. S'entregaran a l'Ajuntament o a qualsevol direcció de les escoles.
- 12.- La participació en aquest concurs pressuposa l'acceptació d'aquestes bases. Qualsevol reclamació serà resolta pel Jurat i la seva decisió serà inapel·lable.

PREMIS.

Guanyador de la categoria "A" . . . . . 4.000 pts. i diploma
Guanyador de la categoria "B". . . . . 6.000 pts. i diploma
Guanyador de la categoria "C". . . . . 8.000 pts. i diploma
Cada un dels altres finalistes . . . . . 2.500 pessetes.

DE LA COSA POÈTICA

A càrrec de Bel Vidal.

Record la festa del Primer de Maig de quan era nina com un dia alegre, anava d'excursió amb les meves amigues a Cala Santanyí, Cala Llobards, S'Almunia...volíem nedar però l'aigua encara era massa freda i sovint ens conformàvem en banyar-nos els peus. Record també amb una precisió quasi fotogràfica el MES DE MARIA que feia a casa padrina: una imatge de la Mare de Déu, flors dins botelles i dos ciris damunt tres caixons posats en forma d'escala i coberts de paper blanc.

Mes gran, vaig saber de les reivindicacions i de les lluites obreres i així vaig comprendre el significat històric d'aquell dia assoleït de la meua infantesa que quan el cercava en el calendari posava "San José Obrero".

L'any passat, precisament el Primer de Maig, dia del Treball, quan el sol ja escalfava amb més intensitat l'aigua i l'arena de les cales de les meves excursions infantils, moria en Joan. Mai no s'esborra de la meua memòria la imatge de la plaça plena de gent, les roses vermelles i les altres flors que el precedien en mans dels

qui l'estimàvem i en Joan damunt les espatlles dels seus amics, tot banyat per un sol suau de cap al tard. Vaig intentar escriure unes paraules sobre l'amic, em venien moltes imatges seves, de quan érem nins, de quan estudiàvem al col·legi Bisbe Verger, del company generós i honest. Veia en Joan alegre, amb aquelles camies de colors vius que li agradava dur a l'estiu, que ens feia riure amb els seus acudits. També em venia la imatge del lluitador, del defensor de la nostra cultura i de la nostra terra, de l'home polititzat que s'enfadava fins al moll dels ossos davant les injustícies. Recordava també la seva faceta d'artista, els seus quadres signats per Talaia amb grafia àrab, el poeta, tan tímid i gelós a l'hora de mostrar-nos els seus versos...però res del que escrivia no m'acabava d'agradar, tot eren aspectes d'en Joan, però no ERA ELL... i em semblava sentir-lo amb la seva rialla característica i fregant-se les mans, dient-me "això, Bel, són beneïtures." i cada vegada rompia el full de paper.

Record també com si fos avui quan em vaig ofe-

rir a SAL I XEIXA per continuar DE LA COSA POÈTICA, aquesta secció que ell va crear, i així intentaria continuar la seva tasca. M'he imaginat moltes vegades en Joan llegint-la i caparronejar amb una rialla de benevolença...

Tots aquests records en

vénen a la memòria avui, horabaixa del Primer de maig, quan amb nostàlgia llegesc el poema de Jordi Sarsanades, PETIT MONUMENT A JOAN SALVAT-PAPASSEIT. Ara el publicam en record, i com homenatge a l'amic, al gran amic, Joan Talaia.

PETIT MONUMENT A JOAN SALVAT-PAPASSEIT

Planerament invoco el teu fantasma amb mots planers dels versos que ens deixares quan caigueres al clot de la teva esperança.

No per inflar els meus d'una noble bufera et dic de tu, sinó com als companys.

Sóc vell com la teva mort,

sóc jove com la teva vida.

Un mestre, tu no ho ets. Els doctes (reverència!) t'assenyalen vergonyes amb les busques d'acer, i qui els contradiria?

Però vares donar una llum a la gent, però vares tocar-la d'una llum a la cara que s'ha fet veritat,

i la nostra ciutat

no fóra ben bé la d'ara,

si no haguessis parlat dels carrers de l'esclat del bon dia que fa,

de l'encant de les feines.

Fa anys que vas morir. I ara estic content del teu fantasma jove.

Així puc anar amb tu sense cap compliment pels camins i els treballs d'aquesta primavera que és la vida i la mort eternament.

El rovell s'ha menjat l'esfera del cafè que l'adroguer voltava, i el foc de Sant Joan els grans cistells de vímet.

Passen cotxes enormes com vaixelles de platxeri i d'altres menudets com esclips d'alumini.

Al port hi ha noves llums, de nit, i dues torres de ferro.

Ja són velles, les torres, ja cauen.

Fa tant que tu ets mort, i han passat tantes coses!

Però encara

que l'irradiador del port tingui ara radar,

són iguals les gavines,

i els vestits lluminosos de les noies d'estiu,

i els besos a la gorja,

i els colors de les hores que llisquen pels carrers,

i el groc de les taronges,

i tu que amb nosaltres veus

com és bo tot:

i la Vida

i la Mort.

MOVIMENT DEMOGRAFIC. (mes d'abril de 1986)

NAIXEMENTS.

- Andreu Barceló Mesquida c/ Taulera, 26 - A. Blanca.
- Alicia Adrover González. C/ Porto Petro, 5 - A. Blanca.
- Guillem Manresa Alou. C/ Ariel, 5 - Cala D'or.
- Francesca Rado Portell. Pl. Canal, 2 - Santanyí.

DEFUNCIONS.

- Margarida Barceló Burguera (13-0-4-86), 84 anys C/ Algibe, 41 (de Ca'n Cecília), Santanyí.
- Maria Vidal Adrover (30-4-86), 90 anys, C/ Palma, 70, Santanyí.

MATRIMONIS.

- Jaume Salom Rosselló. - Joana Ana Rosselló Rigo, , C/ Convent, 19 - A. Blanca.

NOU ATEMPTAT ECOLOGIC A LES COSTES SANTANYINERES

Fa uns mesos el petit i hermós "Caló d'es Macs", devora Cala Llombards, perdé el seu habitual silenci i se canvià per l'escandalós renou de les pales i les màquines picadores. El resultat d'aquesta ràpida i per lo tant sospitosa maniobra va esser el següent:

A un coster del torrent es va fer un impressionant desmuntament d'un volum aproximat de 280 metres cúbics, just davora el calonet. Part del desmuntament està dintre propietat privada, part dintre la zona de salvament de la costa i altre part dintre el llit del torrent que pertany a Obres Hidràuliques.

Per si això fora poc tota la terra i pedruscada tretes devall d'els pins i les sívines, serviren per fer un camí, encara sense asfaltar, amb vertaderes dimensions de carretera ja que la seva amplada sobrepassa en alguns llocs els 6 metres, que va del caló fins uns 250 metres per dintre el torrent, havent destroçat per allà on passa la totalitat de la vegetació que hi havia.

Realment pensavem que aquestes actuacions, basant-se amb els fets consumats, estaven cada vegada més lluny de la manera de fer dels propietaris i constructors.

Havent-nos assebememats de la situació, el propietari i responsable del desastre, no té cap permís ni autorització legal per fer el desmuntament ni el camí, ja que aquest, en una llargària de 150 metres, corr per dintre terreny d'ús públic que pertany a Obres Hidràuliques. Aquest organisme ni tan sols estava informat. Pel que respecta al desmuntament, aquest és totalment ilegal, per sortir fora de la normativa vigent que contempla les Normes Subsidiaries del Terme, ja que es troba dintre una zona denominada com a forestal i, a més a més, dintre de la franja costera de protecció denominada com a paisatge de

interès singular.

L'Ajuntament, en el seu moment, després d'assebeamentar-se, va aturar les obres i va donar un plaç, seguint la legalitat, de dos mesos per que el propietari presentàs un pla, cosa que no va fer. Per part del Sr. Batle es veu la preocupació davant fets d'aquest tipus, on s'actua amb política de fets consumats.

Pel que respecta als veïnats és patent l'indignació que ha produït en ells el veure acabat de destroçar el petit torrent del Caló d'es Macs.

Per part de la Delegació del G.O.B. a Santanyí ja s'han fet les respectives denúncies davant el Servell Hidràulic i l'Ajuntament. Ja que el fet es pot considerar de desastre quant a falta a la normativa i al perjudici al paisatge i la vegetació.

Caldria demanar-se quins poden esser els motius pels quals s'ha fet el desmuntament i el camí de tant considerable magnitud? Val més no. En aquests cassos les motivacions especulatives solen esser tan inexcusable com els camins del Senyor.

Ecologicament no es pot parlar de mal irrecuperable si el propietari, en lo que cap, tornàs posar l'entorn del torrent com el va trobar. En tot cas, el temps i la natura, erosionaran l'obra humana; passaran els anys per poder tapar una destroça que es produí en qüestió de dies, però a la fi (no som infalibles) el llit del torrent pot tornar esser el que fins ara havia estat i no hauria d'haver deixat d'esser.

Però perquè això pugui fer-se realitat és imprescindible que l'Ajuntament i les Institucions i organismes pertinents assumisquin les seves funcions amb tot el compromís que pertoca, obligats a complir la Llei i fer-la complir.

G.O.B. Santanyí

TERESA, ADEU

per Miquel Pons.

El 27 d'abril es filmà la darrera seqüència del film de la vida de Teresa Gelabert, al casal del carrer de l'Estudi General, a l'ombra de la Seu, amb pati on s'hi plou i l'àmpla escala que condueix el sancta sanctorum del mite de Bearn. Al seu casal d'essència mallorquina morí dona Teresa Gelabert —dona Maria Antònia de Bearn—. Amb la mort de Teresa, així volia que l'anomenàs, ha mort quelcom de nosaltres mateixos dels qui anàvem per la casa en vida de Llorenç Villalonga i, molt de tard en tard, després de mort hi continuàrem passant estones agradables amb Teresa i amb el record viu de Llorenç.

Quantes vivències s'actualitzen ara que els principals personatges són definitivament absents. Quantes converses a l'entorn de la camilla del saló amb el balcó sobre el jardinet, on s'hi passejava el moix. Llorenç assegut al sofà, Teresa a una butaca, i les visites entre els dos. La fidel Maria servia el cafè i els licors. Amb una conversa tirada passàvem revista a tot i a tots. Llorenç parlava, demanava, volia saber. Teresa, que a vegades feia randa, aixecava el cap, escoltava, les seves intervencions eren sempre agudes. Aquella tarda quan Miquel Llabrés, Alfàcia i jo els comunicàrem que volíem donar el nom de Bearn a una nova galeria d'art, Llorenç i Teresa s'emocionaren. Com aquella altra tarda que amb el pintor Pau Fornés li portàrem el retrat de Llorenç, que havia presidit l'exposició sobre temes villalonguans. Seran difícil de borrar tan de records presents a la memòria. Com si fos avui record l'anada a la III Festa de la Vermada, a Binissalem —Robines augusta de Llorenç Moyà— amb l'amic de totes les hores i de tants de viatges per l'interior de l'illa, Bernat Vidal i Tomàs. Aquell matí dedicaven un carrer a Llorenç

Villalonga, Calle de Lorenzo Villalonga de Tofla. Hi va haver gran festa. Teresa i Llorenç, a la seva llar de Can Sabater, tenien com a convidats Jaume Vidal i Llorenç Moyà i insistiren perquè romanguéssim també a dinar. A alguna part he escrit: Agradabilíssima i llarga la sobretaula. Es parlà de moltes de coses velles i actuals. No hi havia tema sinó temes. Es parlà del pregó de la vermada de Jaume Vidal Alcover, del sermó, de "Ses Fures", de Raimon, de Gràcia, de "Mort de Dama", del llatí de la litúrgia, de Gabriel Alomar, —també era tofí va dir Teresa—, de senyores novel·listes... L'ombra del lladoner de la clasta arribava a l'aiguavés.

La relació de Teresa i Llorenç amb Santanyí tenia diverses vertents. L'amistat amb els Llobera i Llorente de Son Danús, les col·laboracions de Llorenç al "Santanyí", que enviava per mediació de Ber-

nat Vidal amb qui mantenien una bona amistat. Per més senyes quan Bernat Vidal fou ferit de mort la tarda de Tots Sants del 1969, el matrimoni Vidal i Munar anaven al Teatre Principal, a veure "La molinera de Arcos" de Casona, juntament amb els Villalonga-Gelabert.

S'ha parlat bastant que Llorenç Villalonga no guardava la correspondència rebuda. Altres diuen que sí la guardava. Hi ha un poc de misteri que tal volta s'aclareixi amb els hereus. Bé no sabem qui són o qui seran els hereus. El darrer estiu vaig publicar tres cartes de Llorenç Villalonga a Bernat Vidal. Una d'elles serva una simpatia especial. Bernat Vidal i Catalina Munar esperaven el naixement del quart infant, que seria Costança. Teresa de Llorenç Villalonga els obsequià amb el bres de Can Gelabert, el bres de Teresa, un poc el bres de Maria Antònia de Bearn. La carta de Llorenç,

contestant a una de Bernat, en fa referència. Tant a Teresa com jo celebrem molt que el bres vos hagi agradat. Com comprendràs, noltros ja no hi cabríem per dormir-hi i els miracles de la Bíblia no es repetixen tampoc cada dia.

I així podíem anar enfilant records que es lliguen als Villalonga i ara i d'una manera especial a Teresa a qui no vaig poder donar en vida el darrer adéu, quan ella sempre m'esperava. Sempre dius que vendràs i quasi no t'acostes. Ben pocs de tots aquells intel·lectuals que anaven per Can Villalonga, eren presents al funeral per a Teresa a Santa Eulàlia. Ara, qui els havia de veure?

Quan va morir Llorenç Villalonga no calia escriure una retxa més tantes de coses s'escrigueren. Ara quan ha mort Teresa, dedic un record molt sentit a tots dos, Teresa i Llorenç, que bé el mereixen.

ASSOCIACIO DE LA TERCERA EDAT

PER A LES PERSONES DE LA 3a. EDAT
PORTO CRISTO, CALA MILLOR
CALA RATJADA, SANT SALVADOR...

DIA 1 DE JUNY DE 1.986

Tal com era anunciat, el diumenge dia 18 de maig a vespre i en el Teatre Principal, tengué lloc la primera Assemblea General Extraordinària de la nova Associació de la Tercera Edat.

La Comisió Gestora, a través del seu portaveu, donà compte de les passes fetes per l'aprovació dels estatuts.

Seguidament es procedí a l'elecció de la nova junta directiva, essent elegida per aclamació l'única candidatura presentada, i que fou així:

President: Llorenç Rigo Barceló. Vice-President: Blai Bonet Massanet. Secretari: Cosme Escales Escales. Tresorer: Guillem Pons Escales. Vocals: Antoni Coves Rigo, Joan Barceló Pons, Cosme Caldentey Vidal, Francesca Mas Maimó, Gregori Suau Maimó, Apol·lònia Perelló Bonet, Rafel Amengual Vidal i Lluís Roig Fullana.

A continuació el president proposà a l'assemblea, nomenar a Joan Antich "Fred" i Sebastiana Escales "de s'Escaleta" com a assessors, així com a mossèn Joan Ferrer "Sales"

com a assessor religiós de l'Associació.

També s'aprovà la proposició del president, de nomenar primera sòcia d'honor a la centenària Maria Suau, "Sa madona de Can Boira".

Altres acord de l'assemblea fou, que la quota anual seria de 1000 pessetes.

Tancà l'acte el Batle, el qual parlà de la nova Residència per la tercera edat, manifestant que l'Ajuntament no planyeria esforços en la realització d'aquesta obra, que tant d'interès ha despertat dins Santanyí.

També oferí com a local social de la nova associació, unes dependències de la Casa del Mar, així com la cafeteria del mateix local.

Sal i Xeixa saluda a aquesta Associació de la Tercera edat, que ja compta amb 259 socis, i al mateix temps que li desitja molts d'èxits, es posa a la seva disposició per totes quantes col·laboracions sien precisas.

M.B. i V.

OBSERVACIONS:

- 1) Podran participar-hi gratuïtament tots els pensionistes i els majors de 65 anys amb els seus cònjuges, del terme de Santanyí.
- 2) Aquelles persones no incloses en el punt anterior, també podran participar-ne, mitjançant el pagament de 1.100 pessetes per persona.
- 3) Hi haurà dinar per a tothom. El berenar cadascú durà el seu.
- 4) La partida serà a les 9. A Santanyí des de l'estació del tren i als altres pobles des de les places majors.
- 5) Cadascú haurà d'ocupar l'autocar i la cadira que se l'hi hagi assignat en el tiquet d'inscripció.

INSCRIPCIONS.

Per poder participar serà imprescindible apuntar-se i recollir tiquet.

En el moment de la inscripció, els pensionistes i els majors de 65 anys presentaran el carnet de pensionista o el document d'identitat i aquells que venen obligats a pagar també ho faran a l'hora de l'inscripció.

PER APUNTAR-SE ES DIRIGIRAN DEL DIA
20 al 26 DE MAIG A:

Santanyí: L'Ajuntament

Cala D'Or: Andreu Roig Adrover

S'Alqueria Blanca: Joan Rigo Obrador

Els Llombards: Silvestre Vicens Mas

Queda tothom convidat i bon viatge

GOVERN BALEAR

Conselleria d'Educació i Cultura

Cultura popular

ASSOCIACIÓ PREMSA FORANA
DE MALLORCA

ELS NOSTRES COSTUMS

Hi ha tantes coses per dir i, sobretot, tantes coses que, si no les cuidam, es poden perdre. La cultura popular inclou totes les tradicions que ens han arribat de generació en generació. Jo voldria fer una crida a tota la gent perquè ens esforçàssim per conservar els bons costums i no només els que ens convenen.

M'agradaria recordar com solucionaven els nostres avantpassats, no molt llunyans encara, les seves necessitats, abans d'haver descobert i inven-

tat tants de productes i tècniques modernes.

Volia parlar d'una tradició que, més que pròpia del nostre poble o contrada, ho és de tota la pagesia mallorquina, potser, però, desconeguda per molts. Ja fa temps que l'home va començar a formatjar i encara ara ho fa. Molt de formatge que menjem avui està tractat industrialment, però hi ha gent que ho fa a la manera artesana, aquesta gent encara emprà un producte químic que fer

prendre la llet: el "quajo". Abans, no fa cap segle, aquest producte no s'havia inventat i aleshores ja es feia bon formatge. Era el mateix pastor el qui recollia la lla-vor de carxofera, en els mesos d'estiu, la secava al sol i això era el que feia prendre la llet.

Ara està en complet desús, però, potser, no sia convenient deixar-ho abandonat dins el racó dels oblidats i antigalles que no ens tornaran servir, ja que tots sabem que encara hi ha

vegades que hem d'emprar les espelmes.

Amb aquest escrit no vull, ni molt manco, menysprear els avanços científics tan freqüents de poc temps ençà, sinó m'agradaria que fos el principi de la contestació a la pregunta que tots ens hem plantejada un dia o altre: que faríem si, un dia, ens faltassin totes les comoditats?

Margalida Mascaró.
"Santa Bàrbara"
Vilafranca de Bonany.

FESTES DEL II CENTENARI DE LA PRIMERA PEDRA DEL TEMPLE PARROQUIAL DE SANTANYI

El proper 25 de Juliol es complirà el II centenari de la col·locació i benedicció de la primera pedra de la nostra església gran.

Santanyí vol preparar amb esment aquesta celebració. La comissió formada per tal fi pretén dur a terme una sèrie d'actes per solemnitzar com pertoca aquest esdeveniment.

En principi està previst que aquests actes es celebrin des de Sant Jaume del 1986 al Sant Jaume del 1987; coincidint amb les festes més solemnes de la vila: Sant Andreu, Santa Escolàstica, Consolació, etc.

Per començar, pel proper Sant Jaume s'han previst els següents actes: Col·locació d'una làpida dedicada a la memòria dels rectors Nicolau Pons, Andreu Danús i Benet Vadell, ja que ells foren els que amb la seva il·lusió i esforç portaren a terme aquesta obra.

Es reeditarà l'opuscle "LA IGLESIA NUEVA I SU TIEMPO", de B. Vidal i Tomàs, i que recentment ha estat traduïda al català.

Per altra part es muntarà una exposició fotogràfica que mostrarà els diferents indrets del temple que necessiten una restauració urgent. Al mateix temps començarà una campanya per recaptar diners, que es destinaran a l'adob d'aquests desperfectes.

La nostra parròquia compta amb una sèrie d'obres d'art dignes de ser admirades. Hi ha el projecte de realitzar una exposició d'ornaments, orfèbreria i altres peces d'art litúrgic. Si no sorgeixen dificultats aquesta mostra es muntarà a la capella del Roser.

Durant aquest any es prepararà un estudi sobre els diferents rectors que ha tingut Santanyí; així com una memòria que recollirà les activitats realitzades i diferents articles sobre el tema.

Els habituals concursos infantils que s'organitzen per les festes de Sant Jau-

me, dibuix i redacció, tindran com a tema el temple parroquial.

Aquests són els pro-

jectes que es pretenen realitzar. S'espera una gran col·laboració per part de totes les entitats i parti-

culars per tal de celebrar amb tot esplendor aquest II centenari.

A. Ponç i Fullana

INFORMACIO LOCAL

Els components de la Càmera Agrària de Santanyí realitzaren una visita a la finca "Sa Canova" propietat de "Sa Nostra". El responsable de la finca, Jaume Galmés acompanyà als visitants que pogueren comprovar les millors realitzades en l'agricultura en aquest camp experimental. Tot acabà amb un bon dinar.

***

Com ja s'havia anunciat, i sota el patrocini de la caixa "Sa Nostra", actuaren en el col·legi Bisbe Verger amb la presència de tots els nins de les escoles del terme, "Els Valldemossa" que en aquesta ocasió oferiren als escolars la novena lliçó, dedicada als poetes mallorquins. Hem de destacar l'estrena de l'himne del Congrés de la Llengua Catalana "Una veu per al món".

***

Seguint la costum arrelada dins Santanyí, el primer diumenge de Maig es féu la festa de la Mare de Déu de Consolació. Després de la missa dalt del puig, es beneïren els fruits de tota la contrada.

En el mateix puig, el dia 10 horabaixa, es reuniren tots els nins i nines per celebrar la festa de final de curs de la Catequesi.

***

Ha quedat instal·lat el gran ple a l'orgue de Jordi Bosc. Ara el mestre Grenzing i el seu equip està treballant molt laboriosament amb l'armonització i afinació d'aquest registre més gros del món, 28 fileres, en la seva espècie.

***

Ha estat renovat el

Consell Parroquial. Desitjam molts d'encerts als nous membres.

***

En les passades eleccions al Consell de Centre de l'Escola Pública, foren elegits Damià Verger Vidal, Pere Munar Bonet i Antoni Coll Lladó com a representants dels pares. Els alumnes elegits foren Blai Soto Bonet i Luisa Delgado Rosselló. Enhorabona.

***

El grup Ordi Broix, el passat dissabte dia 17 de Maig, actuà a la IV mostra d'activitats populars que tingué lloc al Parc de Mar de Ciutat. La mostra fou organitzada pel Centre de Cultura Popular i patrocinada per l'Ajuntament de Palma. Encara que darrerament hem observat en el nostre grup uns aires de renovació i millora en l'aspecte musical, seguim lamentant la manca de balladors.

***

En la mateixa mostra també actuaren els nostres cantautors Joan Antoni i Maria Antònia, obtenint l'èxit que ja els és habitual i als qui desitjam molts d'encerts.

***

Els alumnes de vuitè curs del col·legi Bisbe Verger, representaren en el Teatre Principal, l'obra teatral l'amo de son Magraner, original de Pere Capeillà.

ASSOCIACIO DE MESTRES DE CASA

L'Associació de mestres de Casa Nureduna (Santanyí) organitzà una excursió que segons ens han explicat fou tot un èxit.

Visitaren el Castell de Bellver, el poblet d'Orient, i altres indrets de l'illa.

Cal remarcar la visita que feren a la Mostra de Cuina Mallorquina, a Ciutat; allà pogueren saborejar alguns dels plats típics de la nostra gastronomia.

Per altra part celebraren, com cada any, el concurs-exposició de flors i plantes.

L'assistència fou nombrosa i la qualitat inmillorable. En la propera edició donarem compte dels guanyadors d'aquesta mostra.

PAU LLUIS FORNES EXPOSA A LA CASA DE CULTURA

Entre els actes programats dins la Primera Setmana Cultural, organitzada per l'Ajuntament, va tenir lloc l'exposició de Pintures i Dibuixos de Pau Lluís Fornés, que per primera vegada mostrà la seva obra a Santanyí. L'obra presentada contempla la part de pintures realitzades dins el que el pintor anomena extrarealisme i que es correspon amb l'obra molt elaborada, curulla de detalls tan propis de Fornés i on el color adquireix unes qualitats úniques. Un exemple d'aquesta manera de pintura el tindrem en el que podríem titular Cant a l'apotecaria, on es conjuga la figura humana simbòlica amb herbes medicinals de tota casta.

Una altra part de l'obra es decanta vers l'ex-

pressionisme on el pintor ha elaborat uns dibuixos, quasi sempre en blanc i negre, a vegades en roig, exponent de la madurexa i magisteri de Fornés. Sens dubte es tracta d'una de les millors exposicions que han passat per la vila de Santanyí de la qual se serverà un bell record.

MARIA SUAUA L'AUBA DE CIUTAT

Per al proper dia 27 de Maig està anunciada la presentació de la pintora de Santanyí, Maria Suau, a la galeria ciutadana de L'Auba. Es la primera vegada que Maria Suau exposa individualment a Palma on oferirà, d'una manera especial, temes de flors, que li són tan escaients.

LA SETMANA CULTURAL

Tal com estava programat, es varen celebrar els diverses actes que componien la primera "Setmana Cultural". Malgrat que l'assistència només la podem qualificar de regular, no així la qualitat de les actuacions o fets que es varen desenvolupar, doncs creim que es mereixen una qualificació excel·lent i admirable.

Tant l'exposició de la personalíssima pintura de Pau Ll. Fornés, com les conferències sobre la poesia mallorquina i la llengua catalana respongueren al que s'esperava d'ells. També les projeccions de cinema que ens va donar l'oportunitat de conèixer el cinema no professional fet per una persona que ja fa molts d'anys estava amb aquestes activitats i que va participar molt directament en els festivals de cinema que pels anys cinquanta es celebraven a Cala d'Or.

Una cosa que molta

gent esperava, era el tenir l'oportunitat de conèixer el llibre "Racó de n'Aulet" d'Antoni Vidal Ferrando, premiat amb el premi "Ciutat de Palma de Poesia 1986". Doncs també aquests dies varem tenir l'oportunitat de conèixer l'obra poètica del santanyiner guardonat.

Segurament que els dos concerts varen ésser el que fou més espectacular de la setmana, ja que una vuitantena de nins, com eren els escolans de Sant Francesc o més de seixanta músics que conformaven la "Filarmónica Porrerense" criden molt l'atenció i no en parlem si, com va ésser el cas, varen tenir unes interpretacions admirables del seu repertori.

Però sens dubte l'acte de més rellevància, i que en certa manera era un poc l'escusa per a la celebració d'aquesta Setmana Cultural va ésser l'acte de concessió i entrega del premi del Certamen

Miquel Angel Llauger, guanyador del certamen de poesia "B. Vidal i Tomàs"

de Poesia "Bernat Vidal i Tomàs".

A la Biblioteca a on també es feia la presentació del retrat de "Bernat Vidal i Tomàs" com a fill il·lustre de la Vila, obra a l'oli d'Andreu Ponç Fullana es varen reunir el nombrós públic que es volia sumar a l'acte, que era sobretot, d'homenatge a l'apotecari Bernat.

Presidia l'acte el Batle acompanyat d'altres autoritats, familiars de D. Bernat i els membres del jurat qualificador del certamen: D. Josep M. Llompart, D. Miquel Pons i D.

Damià Huguet. Després d'un parlament a càrrec del Sr. Llompart es va donar a conèixer l'obra guanyadora. Per unanimitat del jurat es va concedir el premi "Bernat Vidal i Tomàs" al recull de poemes titulat "L'Arena de l'Amor" original de Miquel Angel Llauger Rosselló, de Ciutat.

Amb unes paraules de D. Cosme Adrover, el batle, es va cloure l'acte i la Setmana Cultural, Una Setmana Cultural que si bé té molts aspectes millorables haurà servit sobretot d'experiència per properes edicions.

Bordoy
foto estudio

Mayoral, 15 - Tel. 653082 - SANTANYI

VIDEO

TRABAJOS INDUSTRIALES
REPORTAJES

CINEMATOGRAFIA :: FOTOCOPIAS

MURALES

CONCURS PER ALS NINS I NINES

Au al.lots, ja hi tornam ésser. Veim que han estat molts els qui s'han animat a contestar les preguntes que fèiem el mes passat.

Les solucions a les passades preguntes són:

Pel Cicle Mitjà:
1.-L'orgue té 14 aneglets.
2.-Hi ha dues campanes.
3.-La gatosa. 4.-A la plaça d'Es Llobards hi ha 16 morers. 5.-El campanar de Calonge té 8 finestres.

Pel Cicle Superior, les respostes eren aquestes:

1.-La torre d'en Beu fou construïda l'any 1569.
2.-L'autor del Sant Pere de Sa Cala fou l'escultor Tomás Vila. 3.-Blai Bonet és l'autor de "Entre el Coral i l'Espiga" 4.-El mestre restaurador del nostre orgue nom Gerhard Grenzing. 5.-El rellotger Miquel Girbent construí el rellotge de la Sala.

I ara vat aquí les pre-

güentes per aquest mes:

Cicle Mitjà:

1.-Quantes creus de terme hi ha a Santanyí i on estan situades?
2.-A quin poble del nostre terme hi ha un carrer amb el nom de Ramon Llull?
3.-Quin és el nom popular de "Calle Roser"?
4.-On està "Es Caló d'es Moix"?
5.-Per anar a "Es Marmols" per dins quina possessió hauries de passar?

Cicle Superior:

1.-Qui pintà el quadre de la Mare de Déu de Consolació, de l'Església?
2.-Tothom sap que l'orgue nostre fou construït per l'església dels Dominics de Ciutat, però qui el comprà pel poble de San-

tanyí?

3.-Quina data porta l'escut eucarístic de Ca'n Jaume Antoni?
4.-Digués el nom del casal de possessió que es troba a l'entrada d'Es Llobards.
5.-A quina de les nostres cases està situada "Sa Torre d'en Bossa"?

Com veis es tracta de demanar, de cercar, de llegir. Malgrat siguem ja a final de curs, el contestar aquestes preguntes no vos restarà molt de temps dels estudis. Pensau que ara és l'hora de pegar la darrera empena i que a l'estiu fa molt mal estudiar.

Esperam les vostres respostes i que ho faceu tan bé com el mes passat.

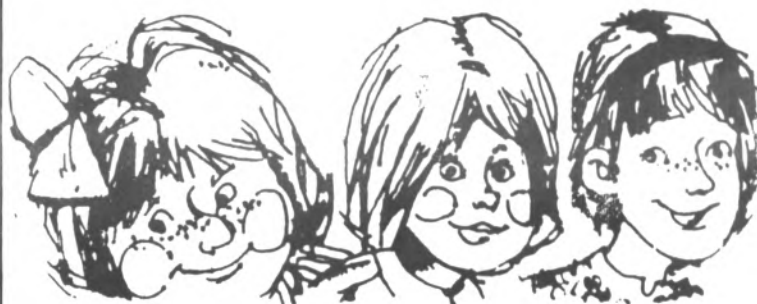

MATADERO DE AVES

M. CABRER

C/. Estación, 44 -

ES LLOMBARDS

EL POU DE SON COSME PONÇ

Era l'agost del 84 quan amb En Joan Coves i En Joan Carreras netejàrem el pou de Son Cosme Ponç. Feia temps que dúiem la curolla. Potser bona part dels lectors desconeixen que dins Es Cuitors de l'antiga possessió hi ha un dipòsit d'aigua excavat dins la roca per a ús d'una població d'època talaiòtica. Una referència bibliogràfica d'aquest petit pou la trobam a la revista Sa Marjal de Sa Pobla, del 1925, en un escrit de Mn. Joan Parera, qui, parlant dels talaiots, diu: Prop hi ha un pouet molt fort que diuen que mai s'eixuga encara que és molt poc fondo, perquè és de vena. (Ortografia actualitzada). Aquell any es desfeia part del poblat, sembla que el darrer talaiot fou definitivament destruït durant la guerra civil, aprofitant-se les seves pedres per a la construcció de la carretera de S'Alqueria Blanca. Entre el pou i la paret de Sa Talaiola es trobà un altre pou que fou reblit després. Es descobrí quan una bístia hi passà per sobre, fent que es trenassin les lloses que el cobrien.

Vés a saber des de quan no s'havia netejat el pou actual. Possiblement en fer la substitució, no fa massa anys, del coll antic, que era bastit amb unes pedres, per l'actual de marès, no es va escurar, ja que a l'interior hi havia més d'un pam de llot i pedres, fent de vegades que l'aigua fos fangosa. L'eixugàrem i el netejàrem fins abaix. En Joan no hi davallà degut a la seva sempre precària salut. Ajudava a treure l'aigua. Vaig prendre les mesures per tal d'aixecar la planimetria, així que ara m'és grat publicar un dibuix detallat de tan interessant perforació, tot en recordança de l'amic Joan i de la que fou la nostra darrera investigació de camp arqueològica.

El pou és totalment artificial i té forma cilíndrica, lleugerament irregular. La seva profunditat és d'uns 2,50 metres i els seus diàmetres aproximats són

d'1,50 per 1,45 m. Unes lloses de cobriment, potser modernes, ara travades amb ciment, aguanten el coll actual de marès. En una època difícil de precisar, potser no gaire allunyada en el temps, el pou fou retocat i lleugerament engrandit, de tal forma que sols roman una part de l'estructura antiga. En el fons, desplaçat del centre, es troba una perforació, potser també moderna, d'uns 0,05 m. de diàmetre i uns 0,25 m. de fondària. L'aigua, una vegada extreta, tornava afluïr de cop, tot i ésser en

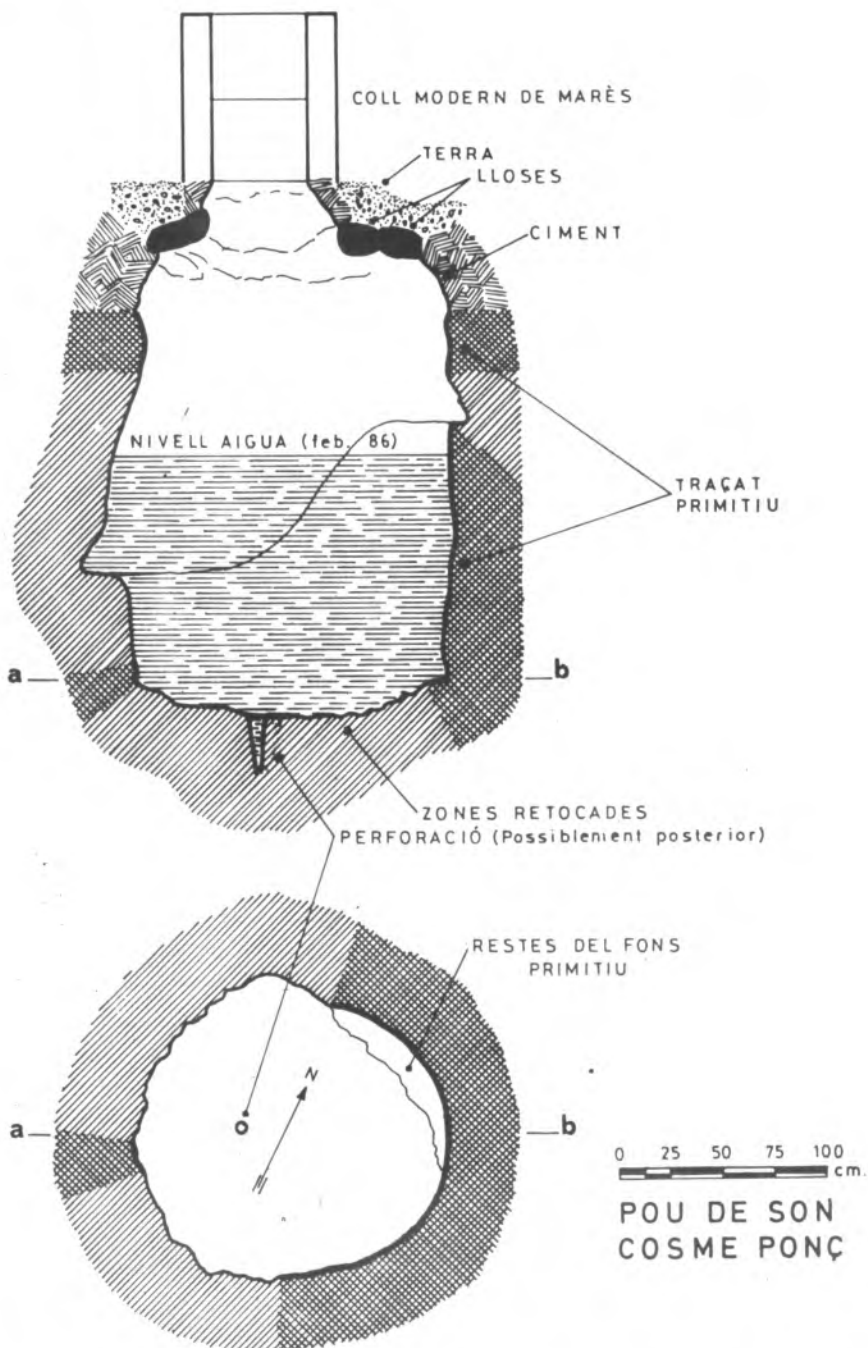
ple estiu. No sobrepassava, però, el nivell superior del clotet. Un altre detall, també posterior a la primitiva construcció, és una espècie de llivanya artificial que envolta el pou a diferents nivells.

Una vegada net, va romandre sec tot l'estiu. Cal dir que l'aigua de pluja no hi va directament, en no ésser la poca que cau a l'endret del coll. Es nodreix d'aportacions subterrànies i pareix que ningú mai no l'havia vist sec. En Joan no hi tornà veure aigua. Record que

em contava que adesiara n'omplia un botilet i el duia al patró Lluc "Caranyo" que estava malalt i li deia que l'aigua d'aquest pou tenia propietats curatives.

Pel febrer d'enguany el nivell arribava a 1,25 m. El povet de Son Cosme Ponç és un magnífic exemple de permanència d'aigua dins el nostre terme, tan sec, i a la vegada una autèntica joia monumental dels antics pobladors d'aquestes terres. Que sigui per molts d'anys.

Cosme Aguiló
Santanyí, maig del 1986

POU DE SON
COSME PONÇ

DON LUIS ES JUBILA

D. Luís Peman Couceiro, professor de la nostra Escola, el dia 28 d'aquest mes es jubila.

D. Luís, és, abans de tot, un home prou popular i conegut arreu de la nostra vila, el qual dins aquests anys de tasca pedagògica a Santanyí ha sabut guanyar-se les simpaties de tots, grans i petits, no sols dins l'escola sinó a nivell de tot el poble, per la seva simpatia i amabilitat.

En una amigable xerrada amb ell, ha contestat a les nostres preguntes.

-Quants d'anys fa que es dedica a l'ensenyament?

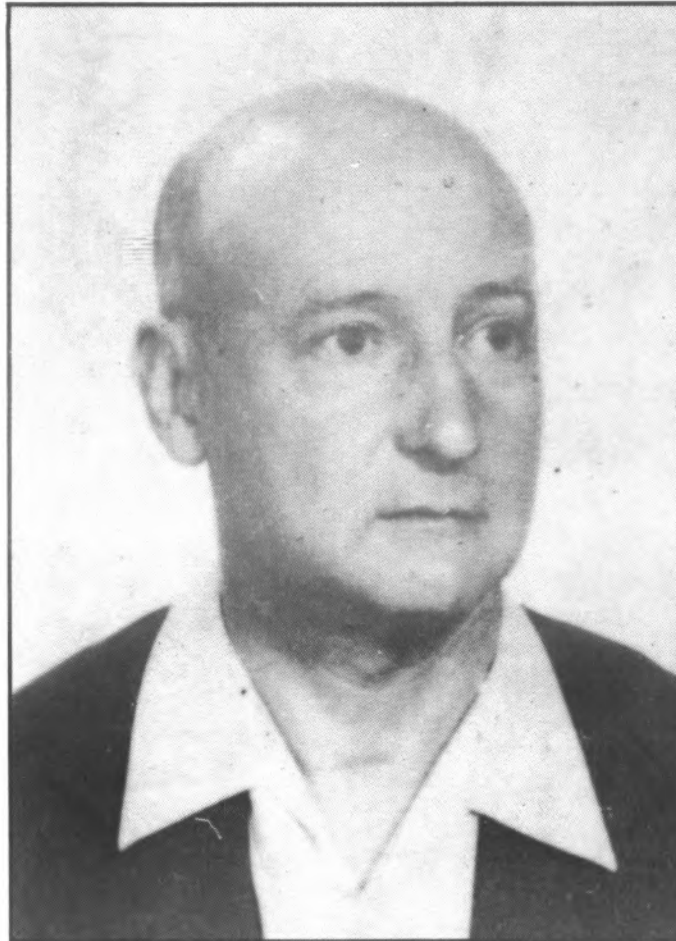
-Hace ya cuarenta y cuatro años que llevo en el magisterio.

-I qué vingué a Santanyí?

-Ahora hace veintinueve. Vine aquí en septiembre del 56.

-A quines escolles havia estat abans?

-Pues mira, en Moreira, en Nogueira de Ramuín, en Carracedo y en Villa Mayor, pueblos todos ellos de la provincia de Orense. Luego pasé a Tresabuela del municipio de Polaciones en Santander. De aquí a Genalguacil en la provincia de Málaga, para continuar en el "Hogar Residencia García Morato" de Málaga capital. Por último fui destinado a

Temisas, municipio de Agüimes en Gran Canaria y finalmente en Santanyí.

-Va suposar per vostè un problema el fet de trobar aquí una llengua distinta al castellà?

-No, de ninguna manera, pues ya comprendía el

catalán, aunque al principio tuve que esforzarme un poco.

-Encara que no el parli, sabem que comprèn perfectament el català. Quina és la vostra opinió sobre la situació del nostra idio-

ma?

-Afortunadamente parece que con la normalización lingüística las cosas progresan por buen camino, pues la situación del catalán ha estado muy mal en otras épocas. Lo mismo le pasaba al gallego.

-Dins aquests anys deu haver vist molts de canvis a l'escola. Podria fer-nos una comparació entre l'escola dels anys 50 i l'actual?

-Hoy hay una mejor programación y los libros de textos son muchísimo más amenos. Aquí noté a faltar un libro que siempre había empleado en las otras escuelas. Se trata de la Ortografía de Miranda Podadera, era un libro estupendo de gramática que todos los de mi época conocíamos muy bien. Antes se insistía mucho en el cálculo, debido, supongo, a que había menos materias en la programación.

-Recorda algun mestre en especial que hagi conegut en aquests anys?

-Sí. Al Ilmo. Don Juan Bover (q.e.p.d.) Fue un hombre extraordinario que marcó una época en Santanyí, entre otras cosas por el éxito que en la vida han obtenido todos sus alumnos.

-Recorda alguna anècdota d'aquests anys?

-Recuerdo que la cister-

SAL I XEIXA

na del patí estava coberta per una loza de pedra de Santanyí, la qual no passava un mes que no se rompia y fuera a parar al fondo del algibe, con el peligro que esto suponía para los niños, hasta que se resolvió definitivamente el problema con la compuerta actual de hierro sujeta con cadenas. El dinero que ahorramos al Ayuntamiento con este invento!

-Quants d'alumnes calcula que hauran passat per la seva aula?

-Pues... deben acercarse a los 600.

-Què els diria avui als seus ex-alumnes?

-Que no olviden nunca las enseñanzas recibidas y que se las recuerden a sus hijos que hoy son alumnos.

-I als mestres joves que ara comencen?

-Que treballen con il·lusió, de manera conscient, continuada y ordenada.

-Com ha vist el progrés del nostre poble en aquests darrers trenta anys?

-Cuando vine, había comunicación con Palma por ferrocarril y servicio regular por carretera. Había tres farmacias, tres médicos, además de practicante y comadrona.

Habría tres cines. La luz en condiciones no la conseguimos hasta mediados del mandato del Alcalde D. Gabriel Adrover (q.e.p.d.)

Durante estos años la industria turística y la construcción hotelera se ha multiplicado por más de cien.

Hemos de felicitarnos

por la ayuda que el Consistorio, de unos años a esta parte, viene prestando al Colegio Público.

-I del nivell de vida?

-El nivel de vida en el término de Santanyí, aumento tanto que el municipio se ha convertido en el paraíso del inmigrante.

Afortunadamente observamos que la industria turística prosigue en aumento, aunque ahora más paulatinamente.

También nos congratulamos de las mejoras en las carreteras y caminos vecinales de nuestro municipio.

-Per cert, creu que la xarxa viària del nostre municipi està en bones condicions pel trànsit dels mesos d'estiu?

-No, actualmente no son aún lo suficientemente anchas las carreteras en nuestro término para soportar el enorme tránsito estival. Pero que dentro de poco este problema estará resuelto.

-Vol afegir alguna cosa més?

-Solamente agradecerlos la atención que habéis tenido.

A vostè moltíssimes gràcies per haver-nos dedicat uns moments del seu temps.

D. Luís encara que ara deixi l'escola, sempre estarà vinculat a ella i esperam rebre d'ells els consells de la seva experiència.

Sal i Xeixa vos desitja molts d'anys i que Déu vos doni salut.

M.B. i V.

L'ART EN LA MATERIA

D'entre les imatges que es veneren als nostres temples i oratoris, sobresurt la figura seient de la Verge de Consolació.

Trobada a Can Cordeïlla de la Costa, fou donada per Bernat Vidal i Tomàs al santuari.

El temps l'hi havia deixat la seva impronta, i per tal fou necessari una acurada restauració. A l'Infant l'hi mancava el cap, en el seu lloc n'hi havien posat un d'àngel barroc. També mancava la mà dreta a la Verge.

La fotografia que presentam mostra la imatge després de la primera restauració; seria necessari un altre adob a la part inferior de la talla.

Aquesta imatge, d'un estil de transició romànic-gòtic, fou col·locada al santuari santanyíner dia 8 de desembre del 1972, després d'unes reformes a la capella i a altres indrets del puig.

CINCCLAUS.

NOTICIES D'ES LLOMBARDS

LA MORT DE LA VEDELLA.

El passat dia 19 d'Abril i a un restaurant de Cala Llobard va tenir lloc un sopar de companyerisme de tots els llobarders que volgueren acudir —varen esser uns noranta— Celebraven la mort de la vedella. Ho explicaré un poc més detallat:

A principis d'any un grup d'al.lots del poble es proposaren organitzar una festa on hi havien de torear una vedella, però per fer això el primer que havien de tenir era l'animal, aquest problema va esser bo de solucionar, ja que posaren un parell de mils de pessetes cada un en comú i compraren la vedella.

Amb gran il·lusió la cuidaven, li daven de menjar i l'entrenaven per el dia de la festa. Un dia d'aquests i quan la varen treure al corral, quina mala sort, passà quasi per damunt una persona i pegà amb la cama a la pedra i es va fer coixa. Avisaren al manescal i després d'inspeccionar-la digué que s'havia romput la cama a un lloc molt difícil de soldar bé.

Amb molta de pena i baix les indicacions del veterinari obtaren per matar-la, ara que encara era bona, ja que de totes les maneres era la intenció un dia de menjarse-la, però una vegada l'haguessin toreada, això no va esser possible, i així com he dit abans el dia 19 d'Abril es feu l'esclafit. No es va perdre tot. La

data en què estava prevista la festa era el dia primer de maig. Un altre any serà.

***

TV. LLOMBARDERA.

El dia primer de Maig i damunt les nou i mitja del vespre, els llobarders pogueren veure imatges del poble per televisió. Començava el primer programa d'una TV Llobardera.

Aquest va constar d'unes filmacions damunt informació local —setmana Santa, primeres comunions, etc.— unes imatges d'arxiu on pogueren veure la banda municipal de música de Santanyí a la trobada de bandes a Porreres.

Posats en contacte amb la persona que du aquests "truis" ens ha contat que espera poder emetre, de moment, els primers dijous de cada mes, ja que en el nostre poble no passen moltes coses o es produeixen notícies que es puguin filmar en video i que siguin d'interés del poble en general.

El poble ho celebrà molt i la majoria estigué content de poder veure i comptar d'avui endavant amb un espai televisiu que parla del nostre poble.

Tots esperam a veure el segon que així com ens digueren serà el proper dia 5 de juny a les 9,30 del vespre.

***

El dissabte i diumenge (3 i 4 de Maig) un grup de persones afeccionades a la pesca amb canya es va traslladar a l'illa de Cabre-

ra per fer una pescada. Vingueren molt contents i satisfets, ja que amb els dos dies agafaren més de tres-cents quilos d'aublades. Enhorabona a tots i que no sia la darrera.

***

El dia 18 de Maig es té la intenció de fer una excursió del poble a Lluc però com aquest número ja haurà "entrat en màquines", no podem dir com anà. En el pròxim es donarà compte del que va passar durant aquest dia de companyerisme organitzat per la parròquia.

***

El dia 29 de Maig, festa del "Corpus Christi" i

com es tradicional es farà la processó del Santíssim pels carrers del nostre poble. Enguany la missa començarà damunt les sis de l'horabaixa i seguidament el Santíssim passarà pels carrers següents: Plaça de l'Església, carrer Major, Plaça del Caudillo i tornada cap a l'església.

Es d'esperar que totes les persones que tenen les seves cases a aquest trajecte les ornamentaran així com saben fer de cada any, de la millor manera.

En nom de la parròquia quedau tots convidats a participar-hi activament a aquesta solemnitat.

REX MOTORS S.A.

CONCESIONARIO OFICIAL

BMW BALEARES

Exposición y Venta:
Juan Alcover, 24 - Tel. 46 31 66 - PALMA
Servicio Técnico:
G.R. Ortega, 22 - Tel. 46 48 66 - PALMA

SAL I XEIXA

CALONGE

DIA DE LES PRIMERES COMUNIONS

Amb la categoria de Gran Festa Solemne, es va celebrar a la Parròquia de Sant Miquel de Calonge, la Festa de les Primeres Comunions.

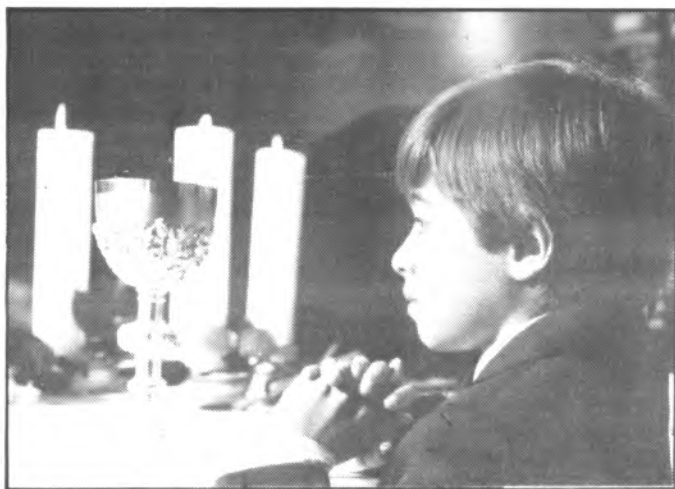
Acompanyats dels seus pares, parents i nombrosos amics, els nins varen rebre per primera vegada al Jesús Eucaristia en aquesta diada especial que anualment organitza la Parròquia per aquestes dates.

Amb el major respecte per totes ses opinions, creim

que el sentit de comunió té un significat molt més ample quan es fa en comunitat i és per això que trobam molt interessant que combreguin conjuntament amb els altres i no individualment com pareix que es vol posar un poc de moda.

Enhorabona als combregadors, primer per haver combregat i llavors per fer-ho en comunitat.

Marc.

ES BAIXA EL TELO

El passat devuit de Maig el C.D. Santanyí de Tercera Divisió Nacional va dir adéu a la Temporada 85-86. Satisfacció va ser el sentiment generalitzat, tant de jugadors, entrenador, directius i afecció. I és que no hi havia per manco: l'objectiu de la permanència s'havia assolit sense massa penes. Des d'aquí hem de felicitar la tasca portada pels responsables de l'entitat, doncs amb unes despeses no gens elevades i bàsicament amb la mateixa plantilla de l'any passat l'èxit ha estat quasi complet. El punt negre sembla ser, tot i els esforços, unes quantes centes de mil de pessetes de dèficit.

COLL HOMAR, LA VA
ARMAR.

Llàstima de l'acomiadament en el Poliesportiu. Era l'últim partit a casa nostra i els incondicionals preparaven una càlida despedida als jugadors, però les truites es van girar i qui se'n va anar ben escalfat va ser el jutge de torn. Clar, com que es va entestar en amargar la festa, va trobar el que de vegades es troba encara que no es cerqui. L'encontre estava a punt d'acabar i incomprensiblement el del xiulet senyala

penalti contra els locals (3-3) i expulsa en Pep Amengual. Cap al final, davant el desconcert dels santanyiners el Sóller aconseguí el 3-4 definitiu. A la sortida, naturalment hi va haver més d'una empena i qualche agre discussió. I el que és més trít, que també alguns vilatans es varen ofendre entre sí.

Tot amb tot va donar: 1 partit de clausura al camp del Santanyí; 3 de suspensió per n'Amengual.

LA JUNTA DIRECTIVA
PRESENTA LA
DIMISSIO.

Ordre del dia de l'Assemblea General de Socis, de 30 de Maig a les 22 h. a la Casa de Cultura, en la que els directius anunciaran la seva decisió:

- 1.- Lectura y aprovació de l'acte anterior.
- 2.- Informe de la temporada 85-86.
- 3.- Dimissió de la Junta Directiva.
- 4.- Nomenament d'una Gestora.
- 5.- Precs i preguntes.

S.M.

FABRICA DE QUESOS

GRIMALT

QUESO MALLORQUIN

GRASO Y SEMI GRASO

TAMAÑOS NORMAL Y MINI

TIPO EDAM

C/. Escuelas, s/n

Tel. 65 39 14

ES LLOMBARDS

SANTANYÍ

MOTS ENCREUATS.

Maria del Mar Pons i Bonet

HORIZONTALS.

1.- Lloc per a anar-hi a l'estiu. Peix. 2.- Article. Dues vocals. Al revés, costa molt. Consonant. 3.- Fets amb flors. Relatiu a l'aire. Vocal. 4.- Nom de lletra, al revés. Idea fantàstica. Pronom. 5.- Al revés, bo. Retxa que es fa a la terra per a poder-hi sembrar. Vocal. 7.- Vocal. Consonant. Aire que surt per la boca. 8.- Al revés, número. El pare dels llobatons. Metall preciós. 9.- Pedra preciosa. Consonant. 10.- Conec. Al revés. Hi ponen els ous els ocells. Renou. 11.- Empra. Vocal. En plural, gent molt lletrada.

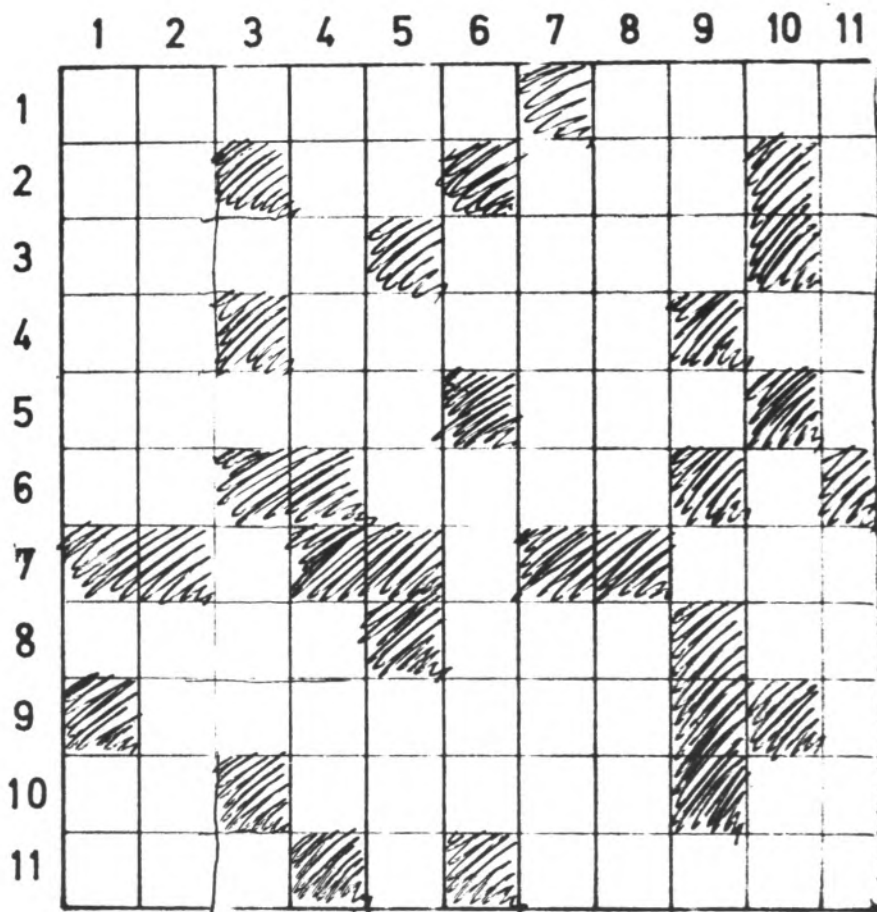
VERTICALS.

1.- Arbre fruïter. Consonant. Al revés, Estats Units. 2.- Serveix per a dibuixar. Nom de consonant, en plural. 3.- Vocal. Consonant. Consonant. Lloc on s'ha de batre el gra. Vocal. 4.- S'empra per a beure. Ve després del llamp. 5.- Pronom. Arbres. En aquest moment. 6.- Vocal. Al revés, la meva. Cuc. 7.- Referent als ronyons. Rancúnies. 8.- Crancs, gambes, etc. en singular. Avaria. 9.- Diversió. Vocal. Vocal. Consonant. 10.- Consonant. Vocal. Al revés, es treu de les olives. Afirmació. 11.- Fan claror. Al revés, el pare del marit o de la muller.

SOPA DE LLETRES.

17 paraules que comencen per la lletra B.

B	T	B	A	N	Y	T	H	B
A	E	A	H	T	A	L	B	E
L	R	N	T	R	N	A	L	S
L	R	D	Z	S	G	C	A	T
H	A	E	O	I	S	C	U	I
M	B	J	B	A	N	N	U	O
A	N	A	B	O	P	A	A	L
R	O	T	O	B	U	L	R	A
B	S	A	I	D	A	B	B	N

PASSATEMPS

FELICITATS

Moda - Bisuteria - Perlas
Objetos Regalo

GISELA VERGER

Punta Mitjana, 5 B
Porto Petro (Mallorca)

Tel. 657478

FRED'OR

Maquinaria e instalaciones para
Hostelería, Restauración y
Alimentación.

SERVICIO TECNICO

24 HORES

28 13 13

Calle Isaac Albéniz, 2 - Teléf. 65 80 40

CALONGE (MALLORCA)

DISPONIBLE PER A PUBLICITAT